

РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті в'ясовано специфіку розвитку творчої індивідуальності студентів у процесі музичного навчання. Проведено методологічний аналіз дефініції "творча індивідуальність". Запропоновано застосування проектних технологій як інноваційної форми фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Ключові слова: *проектні технології, особистісно-орієнтований підхід, майбутній учитель музики, інтелектуально-творча активність, саморозвиток, самовдосконалення.*

Зміна доктрини "освіта-викладання" на доктрину "освіта-створення", проголошених комюніке Другої Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з мистецької освіти (Сеул, 2010), проекту ЮНЕСКО "Мистецька освіта: розвиток творчого потенціалу в XXI столітті", положень Дорожньої карти мистецької освіти (Лісабон, 2006) скорегувала напрямки шляхів розвитку національної освітньої системи України. Концепція розвитку мистецької освіти у сфері культури та мистецтва, містить пропозиції за основними напрямками перетворення мистецької освіти в фундаментальний ресурс розвитку творчого потенціалу України в XXI столітті.

Окреслені перспективи актуалізують діяльнісний вектор мистецької освіти щодо розкриття творчих резервів майбутніх учителів музики, сприяння процесам саморозвитку, конструювання особистісних моделей творчої самореалізації, активізації творчого мислення студента для набуття досвіду продуктивної діяльності, спрямованої на досягнення оригінальних якісних мистецьких результатів. Відтак, нові обрії розвитку мистецької освіти пов'язані з інноваційними технологіями, застосування яких сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців мистецької галузі. Підтвердженням чому є наукові праці С. Сисоевої, О. Соколова, А. Хуторського та ін., наукові дослідження, присвячені проблемі вдосконалення підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва (А. Зайцева, О. Єременко, А. Козир, О. Олексюк, О. Отич, Г. Падалка, Л. Паньків, О. Реброва, В. Федоришин, та ін.).

Науковці визначають проектування як продуктивну технологію підвищення якості самоосвіти через формування здатності студентів до конструювання проектів саморозвитку, активізацію механізмів формування творчого мислення, збагачення емпатійно-чуттєвих сфер, інтелектуалізацію навчального мистецького процесу. Проектні освітні технології, завдяки високому розвивальному потенціалу, дають змогу трансформувати навчальний мистецький процес особистісно-діяльнісний вектор самовдосконалення учасників навчального процесу. Концептуальні положення щодо впровадження проектних технологій у навчальну діяльність обґрунтували Дж. Дьюї, О. Заїр-Бек, В. Кілпатрік та ін.; філософський аспект самостійності як особистісно-центрованого процесу розкрито у роботах М. Бердяєва, І. Беха, Б. Вульфа та ін.; феномен самості ґрунтовно досліджували А. Маслоу, П. Могила, Г. Олпорт, Ф. Прокопович, К. Роджерс, Г. Сковорода, В. Сухомлинський та ін.

Проектні технології були розроблені Д. Дьюї та В. Кілпатріком. Видатний американський педагог-реформатор Д. Дьюї запропонував інтелектуалізувати навчання, постійно спостерігати за інтелектуальним творчим розвитком дітей та саме його приймати за міру успішності навчання, оскільки засвоєння знань має здійснюватись у процесі активної діяльності. Саме Д. Дьюї є автором відомого афоризму про те, що "дитина не горщик, який необхідно наповнити, а світильник, який необхідно запалити" [3, с. 45].

Творча індивідуальність – є унікальною властивістю особистості, а проблема розвитку творчої індивідуальності в епіцентрі уваги наукового пошуку. Зокрема, філософські засади феномену творчості як основи розвитку творчої індивідуальності у контексті пізнання сутності мистецтва розглядається у філософських роботах Аристотеля, Г. Батищева, М. Бахтіна, М. Бердяєва, В. Моляко, Ф. Прокоповича, Г. Сковороди, І. Франка та ін. Виокремлюючи якісні характеристики

творчої індивідуальності, В. Моляко зазначає, що творча індивідуальність виявляється в умінні оригінально вирішувати нестандартні завдання, швидко орієнтуванні в нових умовах, подоланні труднощів, творчих підходах, оскільки завжди пов'язана з відкриттям нового, перебудовою раніше невідомого [1, с. 18].

Тому *метою статті* є висвітлення специфіки застосування проектних технологій у фаховій підготовці майбутніх учителів музики які ґрунтуються на засадах особистісно-орієнтованого підходу та сприяють оптимізації продуктивності навчального мистецького процесу в аспекті розвитку творчої індивідуальності студентів факультету мистецтв.

Сучасні інноваційні технології, зокрема проектна, пропонують кардинально інші умови педагогічної взаємодії, зміну ролей, підходів та методів педагогічного впливу. При виконанні проекту викладачу відводиться роль координатора, експерта, додаткового джерела інформації. У процесі спільного проектування навчально-мистецьких дій викладачем і студентом викладач виступає організатором і координатором пізнавальної діяльності в інтерактивній взаємодії. Студент активно включається в інтелектуальний пошук шляхів реалізації проекту за допомогою викладача вчиться здобувати знання автономно, набувати відповідальність за власні дії, усвідомлюючи їх значимість для свого фахового становлення, творчого розвитку і досягнення поставлених цілей. Формуючи, таким чином, комплекс фахових компетенцій, а саме: комунікативних, мистецьких, навчальних, управлінських тощо.

Неодмінною умовою проектної діяльності є наявність сформованих уявлень про кінцевий продукт мистецьких зусиль, етапів проектування (вироблення концепції, визначення цілей і завдань проекту, доступних і оптимальних ресурсів діяльності, створення плану, програм та організація діяльності в рамках проекту) та реалізації проекту, включаючи його осмислення і рефлексію результатів діяльності.

Провідними науковцями (В. Андрущенко, І. Бех, І. Зязюн, С. Сисоєва, О. Реброва та ін.) зазначається, що впровадження інновацій у навчальний процес є ефективною методикою формування загально-мистецьких та фахових компетенцій, у даному руслі проектна діяльність студентів сприяє реалізації особистісно-орієнтованого підходу і дозволяє активізувати механізми саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації. У процес виконання проекту включаються інтелектуальні, рефлексивні, емпатійні механізми, активізується емоційно-чуттєва сфера, вибудовуються власні стратегії реалізації творчого проекту. Під час розробки і втілення студентами мистецьких проектів, досліджується проблема стає особистісно значущою, розвивається уява майбутніх учителів музики, підвищується активність, відповідальність за діяльнісний результат. Зростає роль самостійної роботи, яка спрямована на виконання запланованих завдань точно в строк на окресленому якісному рівні, що є необхідною умовою формування навичок самодисципліни і самоконтролю.

Вкрай сучасним і актуальним під час застосування проектних технологій є створення студентами конкретного мистецького продукту, можливість поєднувати групові, колективні та індивідуальні види роботи. Під час роботи над міні-проектами змінюються ролі викладача і студента: з безініціативних, інертних, пасивних виконавців майбутні учителі музики перетворюються на активних учасників, які самостійно позначають проблему, проводять відбір необхідного матеріалу, вивчають і аналізують його. Для досягнення сприятливої творчої атмосфери студентам доводиться вчитися згладжувати індивідуальні особливості свого темпераменту і вдачі, які можуть стати бар'єром для отримання позитивних результатів, перешкодити успішній самостійній або груповій роботі і позначитися на досягненні спроектованої творчої мети.

Проектна діяльність сприяє формуванню креативного мислення учасників розробки творчого проекту, мета якого полягає не у відтворенні здобутої інформації, а у пошуку способів її застосування на практиці. У процесі роботи над проектами у студентів розвивається конструктивне критичне мислення, яке дозволяє сформулювати власний аналітичний погляд на досліджуваний матеріал. Педагогічний вплив даному процесі виявляється у різновиді інноваційних форм

педагогічної підтримки (активізація, допомога, порада, консультація, співтворчість), що забезпечує успішність засвоєння знань і умінь студентів, а також дозволяє актуалізувати і розвивати ціннісно-смыслову сферу, допомогти у самовизначенні, знаходженні особистісного сенсу проектування власних мистецьких пошуків, підвищити рівень загальної і мистецької культури.

Таким чином, проектні технології є ефективним засобом розвитку творчої індивідуальності майбутніх учителів музики, формування у студентів таких якостей як креативність, гнучкість, інтелектуальна мобільність, готовність до пошуку нового, здатність до конструювання інтерпретаційних проектів творів музичного мистецтва. Методична база проектних технологій опирається на постулати особистісно-орієнтованого підходу та концепції самодіяльності, в аспекті прагнення до вдосконалення студентом професійної майстерності, сприятливо впливає на результативність, активність, успішність майбутніх учителів музики у мистецькому навчанні.

Використана література:

1. *Моляко В. О.* Психологічна готовність до творчої праці / Валентин Олексійович Моляко. – К. : Т-во "Знання" УРСР, 1989. – 48 с.
2. *Пехота О. М.* Професійна індивідуальність майбутнього вчителя / О. М. Пехота // Педагогіка і психологія, 1994. – № 4. – С. 106-113.
3. *Радионон В. Е.* Нетрадиционное педагогическое проектирование : учеб. пособ. / В. Е. Радионон. – СПб. : Изд-воСПбГТУ, 1996. – 140 с.
4. *Сисоєва С. О.* Педагогічні технології у неперервній професійній освіті : монографія / Світлана Олександрівна Сисоєва. – К. : Віпол, 2001. – 502 с.

Abstract

The article revealed the specifics of the creative personality of students in the process of music education. A methodological analysis of the definition of "creative individuality". An application design technology as an innovative form of the professional preparation of future music teachers.

Keywords: *design technology, personality-oriented approach, a future teacher of music, intellectual and creative activity, self-development, self-improvement.*

УДК 159.922.8

Усачова Л. В.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ В ПЕРІОД ЮНОСТІ

В роботі розкриті теоретичні аспекти психологічної допомоги в період юності, проблеми та кризи юності, особливості вирішення цих проблем та шляхи виходу з криз.

Ключові слова: *психологічна допомога, психодіагностика, психологічне консультування, психокорекція, самосвідомість, особистісна зрілість, новоутворення, криза.*

У сучасній психології проблема психологічної допомоги в період юності була висвітлена в працях таких психологів: М. К. Тутушкіної, О. В. Хухлаєвої, Г. С. Абрамової, В. Г. Панка, Є. І. Рогова, А. Є. Айві, М. Б. Айві та інших.

На думку А. Є. Айві, М. Б. Айві психологічна допомога це широке поняття, яке включає більш вузькі поняття: інтерв'ювання, консультування психотерапію. Кваліфікований психолог допомагає клієнту в досягненні його цілей і слідує схильностям клієнта. Може запропонувати альтернативне сприймання і в деяких випадках підкаже напрямок [2].

Г. С. Абрамова виділяє такі компоненти у змісті психологічної допомоги: психодіагностика, психологічна корекція, психологічне консультування та психотерапія. Психодіагностика передбачає повідомлення клієнту об'єктивної психологічної інформації. Психологічна корекція – організований